

РОЗБИВКА – РОЗРЯДКА – РОЗРІДЖЕННЯ

Автори наукових праць, цитуючи когось, іноді виділяють якесь слово, словосполучення, частину речення чи навіть ціле речення, про що зазначають у круглих дужках. Відомо кілька способів їх виділення: 1) шрифтами – чорнішими й грубішими від інших літерами, похилими літерами, або курсивом;

2) відстанню між літерами в слові; 3) підкресленням прямою лінією тощо.

Одні автори незалежно від використаного способу в круглих дужках зазначають: *виділено нами* чи *виділено мною*, далі ставлять крапку, щоправда, непослідовно, тире, дві великі літери, прямі або похилі, перша з яких є літерою імені автора, друга – його прізвища. Напр.: «Для орнаментатції середньої смуги України ми не знаходимо аналогій у ближчих сусідів українців – великоросів тощо і тому *мусимо звернутися за ними на захід* (виділено нами. – О. Ц.), до болгар, румунів, сербів та чехів...» (Хв. Вовк); «Той, хто не вмів створювати тексти, а за потреби продукувати *неологізми* (виділено нами – Ж. К.) і використовувати одиниці у вторинній функції ... не володіє мовою» (Л. Мурзин, А. Штерн); Як зауважує з цього приводу І. Р. Вихованець, «фонемний принцип українського правопису є найважливішим і найпоказовішим, забезпечуючи на письмі відтворення інваріанта (або узагальненого, не залежного від звукових чергувань звукотипу), а не розмаїття звукової варіантності» (виділено мною. – Г. Я.) (І. Вихованець).

Уживати форму *виділено* із займенником *нами* чи *мною*, що вказує на автора виконаної дії, неправильно, бо в українській мові, як відомо, форми на **-но**, **-то** виражають результативну дію безвідносно до особи того, хто її виконав. Замість неї потрібно вживати: (виділення наше. – О. Ц.) чи (виділення моє. – О. Ц.); (виділення наше. – Ж. К.) чи (виділення моє. – Ж. К.); (виділення наше. – Г. Я.) чи (виділення моє. – Г. Я.).

Інші автори конкретизують спосіб виділення слова, словосполучення, частини речення чи цілого речення. Найпоширенішим є той, коли літери в слові друкують рідше від звичайного. Його називають *розбивкою* (див.: СУМ, VIII, 606) або *розрядкою* (СУМ, VIII, 799), до того ж у згаданому та інших словниках ці іменники подано з галузевою ремаркою *дружк.* Напр.: «У словнику Ф. Піскунова є дійсно штучно створені (розрядка наша – Ж. К.) слова» (А. Москаленко); «Актуальною і нині залишається теза О. С. Мельничука про те, що основою розвитку складнопідрядних речень здебільшого були не складносурядні конструкції у власному

розумінні, а складні конструкції, близькі до сурядних, але з такими смисловими зв'язками, які лежать тепер в основі підрядних зв'язків» (розрядка наша. – І. Б.) (О. Мельничук). Проте обидві назви не означають рідшого друкування літер слова. Точнішою, прозорішою назвою цього способу є *розрідження*, яка вказує на рідше від звичайного розташування літер у слові для виділення його в тексті. Напр.: «В археологічному плані можна говорити про окремі (розрідження наше. – О. Б.) слов'янські культури» (О. Бойко).

Катерина Городенська